

Universitätsbibliothek Paderborn

Ōrigenus Tōn Eis Tas Theias Graphas Exēgētikōn Apanta Ta Ellēnisti Heuriskomena

Cui idem præfixit Origeniana, Tripartitum opus, quo Origenis narratur vita,
doctrina excutitur, scripta recensentur

Origenes

Rothomagi, 1668

I. Scripturae callentissimus fuit Origenes,

urn:nbn:de:hbz:466:1-25059

L I B E R P R I M V S.

A magis mirandum est ab erudito viro in hunc censum Potamiænam adscribi, Baslide ex-puncto. Quali vero parum credibile sit virum bellicæ rei deditum, cum Origenis fama per-motus esse, accessisse ad eum, & nonnulla rerum Christianarum accepta ab eo notitia, cum Potamiænam ad supplicium pro munere suo deduceret, eam ab improborum hominū pe-tulantia prohibuisse, ab eaque postmodum jam fato functa secundum quietem excitatum, Christi fidem palam fuisse professum. Huc etiam confert Nicephorus Niceph. lib. cap. 20. Alexandrum Euseb. lib. 6. His. c. 19. rofolymitanum Episcopum, & Cæsariensem Theocritum Pincens. Lirin. adu. Her. Com- monitorio 1. cap. 23. quibus Mammaam quoque adjungere, & memoratum illum ab Eusebio Arabiae Præsidem rationi consentaneum est. Denique *Innumeris*, inquit Vincentius Lirinenis, *ex sinu suo Doctores, innumeri Sacerdotes, Confessores, & Martyres extiterunt.*

B

ORIGENIANORVM
LIBER SECUNDVS.

C

ORIGENIS DOCTRINA.

Libri secundi partitio.

EXPLICATA Origenis vita, institutus ordo postulat ut ad exponentiam ejus doctrinam progrediatur. Id propositum fronte simplex, multiplex sane est in recessu: nam & de eruditione Origenis, & ijs quibus potissimum dum viveret animum in-formavit artibus & studijs, nonnulla præmittenda erunt. Tum dogmata illius suis distincta proponentur capitibus; non ea quidem qua Ecclesia decretis confona univerfa tulerunt suffragia, vel quæ levioris sunt momenti; sed qua majoris in Ecclesia ponderis à communibus & receptis sunt aliena sententijs; eaque præsertim qua Patrum subinde censuris & Anathematis Synodorum vexata sunt. Quibus subiungetur Origeniana doctrinæ, non dicam Apologia; nam neque ausim, neque sane velim; sed accuratum & præjudicij omnibus liberum ac solutum examen. Hinc ad ipsam Dogmatum illorum describendam summatim fortunam accedemus, ut quas excitarint in Ecclesia procellas, quantis partium studiis oppugnata & propugnata sint, palam fiat. Atque ita in capita quatuor Liber iste distri-buitur. I. agitur de eruditione Origenis. II. Dogmata ipsius excutiuntur. III. doctrinæ ejus generale examen continetur. IV. fortuna doctrinæ ejusdem narratur.

C A P V T P R I M V M.

O R I G E N I S E R V D I T I O.

I. *Scripture callentissimus fuit Origenes, II. sed Ebraica lingue parum consultus, Sa-maritana vero penitus ignarus.* III. *Scripture Interpretes, scriptoresque Ecclesiasticos stu-diose legit: IV. Sacre doctrine causa excoluit ταῦτα, Philosophiam præseruit;* V. *sed & reliquas disciplinas.*

I. **P**RIMVM illud ac præcipuum fuit Origenis à teneris pueritiae annis ad obitum usque studium, ad interiorem ac reconditam sacrarum literarum peritiam pene-trare. In quo quidem ita se tractavit ut admirabile esset, nec quisquam deinde tantum in ea exercitatione consecutus sit; sive literam ipsam, quemadmodum vocant, specces, quam totam memoriam ita commendaverat, ut locos omnes ex tempore, etiam li-bris inconsultis, apposite recitaret; sive intimos ac latentes sensus, quos tanta sagacitate eruit, οὐδὲ ἔνειν, inquit Suidas, πάσιν τοὺς μετέπειτα τῆς ἐκπληκτίας οἰδηνάδεις, καὶ αὔρρωμας

d

A & ab Origenianis profecta per *Damascum* indicamus. Nec ullum vero ad exquisitam di-
vinorum Voluminum comparandam notitiam subsidium neglexit : cum vulgata quippe
apud Alexandrinos Septuaginta Senum interpretatione alias magnis à se sumtibus redem-
tas conulit, Aquile, Theodotionis, & Symmachii ; ac Quintam item, & Sextam in lucem
à se primo editas ; easque ad Ebraica accommodavit exemplaria, unde Tetrapla, Hexapla,
& Octapla extiterunt.

IL Quod si plus sele in Ebraicis exercuisset, majoremque lingua hujus fuisse peritiam consecutus, nihil ei ad perfectam sacrae Legis cognitionem defuisse, sed tantum decerp-
situs ex ea gloria, quantum ex loquelâ hujus studio detraxit. Dicam enim vere: vel Ebraicimi parum scientes sunt, vel in lectio Origenianorum operum perfunctorie versati, qui B

eximum quid ipsi vel in sancta lingua, vel in earum quæ ex hoc tente protæctæ sunt dialectorum peritia tribuerunt. Nec opinioni nostra contradicit Hieronymus, et si videtur contradicere, cum ait singularem loquelæ hujus notitiam demiratam in eo fuisse totam Graciam: mirum id quippe videri potuit Gracis Ebraismi ruibus & imperitis, nec quantum in eo profecisset Origenes existimare scientibus. Minime vero suam ipse lingua hujus ignorationem dissimulat Homil. 14. in Num. Aiant ergo, inquit, qui Hebraicas literas legunt, in hoc loco, Deus, non sub signo tetragrammati esse possumus: de quo qui potest requirat. Multa in Observationibus nostris animadvertisimus, que inscitiam ejus in Ebraicis demonstrant; cuiusmodi est frivola illa distinctio, ~~scilicet~~ inter & ~~scilicet~~, quam communisicitur ad Matth. 18.18. & ad quam Christum respxxile tradit; quasi hanc distinctionem ferat Syriaca dialectus, C quam Christus usurpabat: cuiusmodi est falsa illa nominis Aſer interpretatio, quæ habetur in Comment. ad Matth. 18. 19. quasi derivetur à τῷ erudit, ligavit, cum fiat ab τῷ ligavit. Quamquam auctoritate Senum Septuaginta excusari id potest, qui τὸς aliquando ita rediderunt, quasi idem esset ac τῷ. Vt Psalm. 104. (Ebr. 10.5.) 22. pro Ebraeo שׁוֹר אַשְׁר haben, τῷ τούτῳ τοι ἐπίγνωμεν. Vulgata: ut erudit principes ejus. Et Of. 10. 10. כָּרְסִים. LXX. τριψισ αὐτοῖς Vulgata: corripiam eos: cuiusmodi est depravata illa lectio loci Inter-

Origen. in precum LXX. 2 Edf. 1.11. dicitur in Cœlesti. quod si in Ebraicis utcunque fuerit versatus,
que habent יהָיָה קָדְשׁו emendasset utique in τῷ δικαιῳ τῷ Κατεύθυντι. si modo hunc ipse
errorem non invexi, qui certe in LXX Seniorum exemplaribus nusquam extat: cuius-
modi est inepta illa expositione vocabuli, Iohannes, quod formati existimavit à nomine τῷ Δ
præfixo, & i.n. cum ex solo τῷ præfixis servilibus literis derivatum sit. Plerumque itidem
peccat in perscrutandis nominum Ebraicorum originibus. Proclive id nempe fuit viro ad
mutuatiam lucem vestigia sua in locis ignotis regenti: præstabat autem lucem Iudeus
Philo, qui Ebraica Veteris Testamenti nomina peculiari libro fuerat interpretatus; cui li-
bro parem subjunxit Origenes, Ebraicorum Novi Testamenti expositionem complexum.
Qui vero non offendisset Origenes Philonem sequens ducet, qui Iudeus licet, Iudeis pro-
gnatus, ne mediocrem quidem literarum Ebraicarum aura, uti neque Hellenistæ fere reliqui,
fuerat afflatus? Id si minus in hominibus Alexandria natis & eductis novum est, quorum
naturæ repugnare scribit Hieronymus, Ebraicam lingua addiscere, pro more Graecorum
omnium, qui linguarum exoticarum studium aspernari confuerunt; at in Iosepho illo E
Ebraio Mattathias filio plane mirum videri debet; facile quippe ex ejus scriptis comprehen-
dere licet, ad maenam illam & signarem Iudeicarum originum cognitionem non pa-

debet esse, ut magis in manu & in lingua in Iudaicarum originum cognitionem non parerem ipsum patria loquela peritiam contulisse; quamvis se nonnulla Ebraice scripsisse dicat, que lapsu temporum intercederunt.

Qui Iudaicis porro literis tam leviter tintus fuit Origenes, hunc Samaritani idiomaticis fuisse callentissimum affirmare quidam non verentur. Abunde refelluntur illi ex his Origenis verbis ad illud Ezechiel.9.4. *Signa Thau super frontes virorum gementium.* ιβραϊ. Ιερ. 9.4. inquit, οὐ εἰς τοις τεντρούσιν ἀλλα τοις αρχαῖσιν τοις μετρηθέντες τοῦ τε σαρκὸς καρακίτες, καὶ περιποτός τοις τοις γραφέσιν τοις κεταύτοις τοις μετρηθέντες, ὅπερ τοις οι πεποδόντες πάντες οι προτότοις περιποταρχούσι πράγματα, οὐδέποτε δέ τοις οι αἴρανται περιποτάτοις Εβραῖοι autem quidam, ex iis qui Christi fidem amplexi sunt, dicebat in antiquis elementis simile esse Tau forma crucis, & predici de signo quod inter Christianos sit in fronte, quod quidem faciant qui crediderunt omnes, qui inimicorum rem agrediantur, maxime vero preces, & sanctae lectiones. Samaritarum elementa appellat αρχαῖα σωτήρα, quod iuds Ebrai teruterunt priscis temporibus ιβραϊ. ιερον. ιερον. ιερον. Εorum si notitiam aliquam comparasset Origenes, Thau Samaritanus formam ab Ebraeo illo accepisse si non dixisset, quam cognitam ex se habuisset & perspectam. Atque hic obiter Origenem vindicemus à censura Scaligeri, qui in Notis ad Eusebium praefacte negat Thau Samariticum alia forma fuisse, quam qua hodie pingitur in libris Samaritarum; etiam contra Hieronymi autoritatem, qui codices Samaritanos versaverat. Certum est enim non unico modo notari solitus fuisse Thau Samariticum, atque id ali-